

Nýtt líf í læknanámi

Hannes Petersen

Í HUGUM MARGRA ERU HÁSKÓLAR íhaldssamar stofnanir. Fyrir þá sem til þekkja og hafa þar numið, hefur kennslan verið forn og tekið litlum breytingum þrátt fyrir miklar hugmyndafræðilegar og efnislegar breytingar í samfélaginu. Kennslan hefur byggst á staðreyndum þannig að sá sem mest getur munað vinnur og oftast hafa hjálpartækin er tengjast kennslunni í mesta lagi verið tafla og krít, eða í flóknasta lagi myndvarpi. Þetta er ef til vill ekki svo slæmt því til eru þeir sem gera þá kröfu að háskólinn sé í eðli sínu íhaldssamur, að hann standi vörð um fornar hefðir og þekkingu, sé eins konar musteri hins liðna.

Sem betur fer er megnið af þessum staðreyndum og hugmyndum á undanhaldi. Háskólinn hefur seilst inn í tækniveröldina og inn í atvinnulífið, inn í líf fólksins í landinu og gefið sig að lausnum vandamála þeirra samhliða óháðri vísindaiðkun. Samhliða þessu hefur hátækniþúnaður verið að ryðja sér til rúms í tengslum við nám og kennslu ásamt því að nýjar aðferðir við kennslu hafa verið að sjá dagsins ljós. Ein af þeim er svokallað vandamiðað nám eða kennsla, sem á ensku er kallað Problem Based Learning (PBL). Læknadeild HÍ lagði af stað á síðasta kennsluvefri með að kynna þessa tegund náms fyrir nemendum og kennurum og er þess vænst að þessi aðferðafræði ryðji sér til rúms í námi læknanema á næstu árum. Í byrjun ársins fór hópur kennara vestur um haf, á viku námskeið hjá dr. Stewart Mennin sem er mikill frumkvöðull vandamiðaðs náms í Bandaríkjunum, en hann starfar við læknaháskólann í Albuquerque í New Mexico. Dr. Mennin fylgdi þessu síðan eftir með því að heimsækja Ísland í byrjun maí og hélt þá fyrirlestur og námskeið fyrir hóp nemenda og kennara við læknadeild HÍ.

Vandamiðað nám byggir á því að kynna fyrir nemendum, eins snemma í náminu og kostur er, vandamál er tengjast framtíðarstarfsvettvangi þeirra. Nemendurnir fá þjálfun í að leysa úr vandamálum á rökrænan hátt með því að læra að skilgreina vandamálin og tengja þau á rökrænan hátt þekkingu með kenningarsmíði sem síðan er varin eða hrakin með staðreyndum sem leitað er

uppi í gagnaböndum svo sem á bókum eða vefnum. Nám af þessu tagi fer fram í litlum hópum þar sem kennarinn er fyrst og fremst leiðbeinandi um aðferðafræðina, mun fremur en lifandi uppsláttarbók á þekkingarvísu. Þar sem vandamiðað nám hefur verið tekið inn í kennslumynstur skóla hefur það gefist vel. Nemendur eru mun meðvitadri um takmörk þekkingarinnar er liggur að baki þeirrar fræðigreinar er þeir stunda og þær breytingar er verða á þekkingu manna á ýmsum fyrirbærum er tengjast fræðigreininu komast mun fyrir til skila en hjá þeim sem lært hafa á hefðbundinn hátt. Nám af þessu tagi gerir meiri kröfur til nemendanna en hefðbundið nám og er samfelldara sjálfsnám staðreynd hjá þeim nemendum er taka þátt í vandamiðuðu námi. Þeir sem til þekkja segja að námið verði léttara í ljósi þeirra hagnýtu tengsla er felast í lausn vandamála. Að auki er því haldið fram að kennslan verði meira lifandi og líkari þeim starfsvettvangi sem nemendurnir eiga eftir að kynna síðar sem lækna. Það er ólíkt þeirri kennslu sem boðið er upp á í dag, þar sem fyrstu þremur árunum er varið í kennslu í grunnvísindum, oftast án tengsla við framtíðarstarfsvettvang.

Til eru læknaskólar í Bandaríkjunum og Evrópu sem byggðir hafa verið upp frá grunni í kringum aðferðafræði vandamiðaðs náms, en til eru einnig þeir skólar sem hafa, í rölegheitunum, innan frá, gert þær breytingar sem krafist er til að veita vandamiðaða kennslu og er Háskólinn í Albuquerque dæmi um það. Kröfurnar eru fyrst og fremst á nemendum og kennara, að þeir vilji og kunni að tileinka sér vandamiðaða aðferðafræði í starfi. Einnig er viss krafa á læknadeild HÍ að sjá til þess að aðstaða sé fyrir hendi bæði í heildarskipulagningu læknanámsins og í því að ráða nægilegan fjölda starfsmanna til verksins og að til sé hentugt húsnæði. Vonast er til að þetta brautryðjendastarf, sem hófst í byrjun þessa árs, sé upphafið að gagngerum breytingum á kennsluháttum læknadeildar sem miða að því að kennslan verði meira vandamiðuð. Til þess þurfa sem flestir lækna, sem að kennslu koma, svo og aðrir sérfræðingar er starfa á á hinum ýmsu sjúkrahúsum, að kynna þessari aðferðafræði og tileinka sér hana, enda er falið í vinnu við þessa kennsluáðferð, töluverður endurmenntunarpáttur er gagnast öllum læknum.

Höfundur er sérfræðingur í háls-, nef- og eyrnalækningum á Landspítala Fossvogi.

Frágangur fræðilegra greina

Höfundar sendi tvær gerðir handrita til ritstjórnar Læknablaðsins, Hlíðasmára 8, 200 Kópavogi. Annað án nafna höfunda, stofnana og án þakka sé um þær að ræða. Greininni fylgi yfirlýsing þess efnis að allir höfundar séu lokaformi greinar samþykkir og þeir afsali sér birtingarrétti til blaðsins.

Handriti skal skilað með tvöföldu línubili á A-4 blöðum. Hver hluti skal byrja á nýrri blaðsíðu í eftirtalinni röð:

- Titilsíða, höfundar, stofnanir, lykilorð
- Ágrip og heiti greinar á ensku
- Ágrip á íslensku
- Meginmál
- Þakkir
- Heimildir

Tölur og myndir skulu vera á ensku eða íslensku, að vali höfunda.

Tölvuunnar myndir og gröf komi á disklingi ásamt útprenti. Tölvugögn (data) að baki gröfum fylgi með.

Sérstaklega þarf að semja um birtingu **litmynda**.

Eftir lokafrágang berist allar greinar á tölvutæku formi með útprenti. Taka skal fram vinnsluhverfi.

Sjá upplýsingar um frágang fræðilegra greina: <http://www.icemed.is/laeknabl/adid>

Umræðuhluti

Skilafrestur efnis í umræðuhluta er 20. hvers mánaðar nema annað sé tekið fram.